

Atıf için: Kuzhan, M. (2019). İnternetin eğitsel nitelikli kullanımı üzerine yapılan araştırmaların analizi. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 2(2), 137-145.

İnternetin Eğitsel Nitelikli Kullanımı Üzerine Yapılan Araştırmaların Analizi

Metin KUZHAN*

Öz: Teknolojik gelişmeler bireysel ve toplumsal alanda etkisini göstermektedir. Bu durumun toplumsal yapının oluşmasında önemli rolü olan okulları da etkilediği görülmektedir. Teknolojik gelişmelerin getirdiği bir sonuç olarak İnternet kavramı ortaya çıkmıştır. 70'li yıllarda ABD'den yayılmaya başlayan bu önemli teknolojik gelişme insanların evinde, iş yerinde kullanılabilir bir hale gelmiştir. İnternetin ve beraberinde sosyal medya iletişim araçlarının bireylerin eğitiminde olumlu veya olumsuz yönde etkilerinin olması kaçınılmazdır. Okullarımızda İnternetin faydalarını artıracak, zararlarını kontrol altına alacak çalışmalar yapılmaya devam edilmektedir. Okullarımız özelinde baktığımızda Fatih projesi kapsamında İnternetin etkin ve verimli kullanılması adına fiber altyapı getirilmiştir. Öğrencilerimizin soru ve sorunlarına kısa zamanda cevap bulabileceği İnternet sınıflarımıza kadar inmiştir. Ayrıca eğitim-öğretim yapan okullarımıza İnternete sınıf ortamında bağlanmak adına akıllı tahtalar takılmış ve takılmaya devam edilmektedir. Okullarda bu doğrultuda teknoloji destekli eğitim-öğretim programları tasarlanmaktadır. Ayrıca genel olarak teknolojinin özelde ise İnternetin ve sosyal medyanın bireysel kullanımından dolayı bireyleri etkilediği bilinen bir durumdur. Bu sebeple İnternet ve sosyal medyanın eğitsel nitelikleri üzerine araştırmaların olduğu görülmektedir. Sosyal medyayı ve İnterneti öğrencilerin eğitimine pozitif yönde katkı yapabilecek bir mecra haline getirmek için çalışmalar yapılması gereklidir. Bu araştırmanın amacı İnternet ve sosyal medyanın eğitsel yönden kullanımına yönelik çalışmaların değerlendirilmesidir. Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. İnternetin eğitsel amaçlar doğrultusunda kullanımı üzerine yapılan araştırmalar arasından lisansüstü tezler örnekleme olarak belirlenmiştir. Bu amaçla alanla ilgili tezler ve makaleler analiz edilmiştir. Sonuçlar incelendiğinde İnternete ve sosyal medyaya eğitsel nitelikler kazandırılabilmesi, İnternet bağımlılığının cinsiyet yönünden farklılaşması gibi konuların ön plana çıktığı görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Eğitsel hedefler, İnternet, sosyal medya.

Analysis of Research on Educational Qualified Use of the Internet

Abstract: Technological developments show their effect on individual and social areas. It is seen that this situation affects schools which play an important role in the formation of social structure. As a result of technological developments, the concept of İnternet has emerged. This important technological development, spreading from the US in the 70s, has become available to people around the world at home and at work. It is inevitable that the İnternet and the social media communication tools that it brings will have positive or negative contributions to human education. In our schools, studies to control the damages that will increase the benefits of the İnternet continue to be carried out rapidly. When we look at our schools, fiber infrastructure has been introduced in order to use the İnternet effectively and efficiently in the conquest of Fatih project. We have reached our İnternet media classes where our students can find answers in a short time. In addition, smart boards have been installed and continue to be installed on the İnternet in order to be able to access the İnternet in the classroom environment. In this direction, technology-supported education programs are designed in schools. In addition, it is known that technology in general affects the individuals due to individual usage of İnternet and social media in particular. Due to these characteristics, it is seen that there are researches on educational qualities of İnternet and social media. It is necessary to carry out studies to make social media and the İnternet a medium that can contribute positively to the education of students. The aim of this study is to evaluate the educational use of İnternet and social media. In this research, document analysis, one of the qualitative research methods, was used. Purposeful sampling method was used in the research. Among the researches on the use of the İnternet for educational purposes, graduate theses were selected as samples. For this

purpose, theses and articles related to the field were analyzed. For this purpose, theses and articles related to the field were analyzed. The results are important in terms of providing educational qualifications to the Internet and social media.

Key words: Educational purposes, Internet, social media.

Giriş

Teknoloji dünyasındaki hızlı gelişmeler hayatımızı her yönüyle etkilemeye devam etmektedir. Gelişen teknolojiyle beraber 90'lı yıllarda hayatımıza giren İnternet ülkemizde ve dünyada bilgi paylaşımını çok hızlı hale getirmiştir. Hızlı bilgi paylaşımın getirdikleriyle beraber insanlar İnternet bağlantısının olduğu her yerde ve her zaman öğrenmeye devam etmektedirler. 2000'li yıllarda ise insanlar birbiriyle iletişime geçmek için sosyal medya araçlarını kullanmaya başlamışlardır. Günümüzde milyonlara ulaşan üye sayılarıyla sosyal medya kullanımı çok yoğun bir şekilde devam etmektedir. Bu durumun toplumun genelini etkilediği görülebilmektedir. Çünkü sosyal medya araçlarının ve İnternetin kadın, erkek her yaş grubundan insanlara hitap eden bir tarafı olmuştur. İşte bu kadar yoğun olarak kullanılan bu mecraanın eğitsel olarak faydalı bir şekilde kullanımıyla ilgili araştırmaların sayısının artması gerekmektedir. Bu bağlamda İnternet ve sosyal medya kullanımı üzerine yapılmış ülkemizdeki yayınların taranarak bulguları ortaya çıkarmak istenmiştir.

İnternet, genel ağ gibi çeşitli isimleri olan bu kavram “Bilgisayar ağlarının birbirine bağlanması sonucu ortaya çıkan, herhangi bir sınırlaması ve yöneticisi olmayan uluslararası bilgi iletişim ağı” şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 2019). İnternet, bilişim teknolojilerinin altyapısında önemli bir konumda bulunmaktadır. Bilişim teknolojileri alanında son dönemdeki gelişmeler günlük yaşamın birçok alanında olduğu gibi eğitim-öğretim süreçlerini de etkilemektedir. Bu durum özellikle eğitim süreçlerinde bilişim teknolojilerinden en etkin biçimde faydalanılması doğrultusunda olduğu görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanma oranları da bu alanda gerekli planlama ve programlamaların yapılmasını gerektirmektedir. Eğitsel süreçlerde bilişim teknolojilerinin etkinliği, bu alana yönelik araştırma konularının da şekillenmesinde etkili olmuştur. Bu çalışmalar değerlendirildiğinde genelde bilişim teknolojilerinin özeldense İnternet kullanımının öğrenciler üzerindeki etkilerinin nasıl tespit edilebileceği ve bu teknolojilerden nasıl faydalanılabileceği üzerine olduğu görülmektedir.

Cengizhan (2005) araştırmasında öğrencilerin İnternet kullanım sürelerindeki artışın, onların yerine getirmeleri gereken sorumlulukların aksamasına neden olabildiğini belirtmektedir. Çakır Balta ve Horzum (2008) araştırmalarında İnternet kullanımının cinsiyet değişkeni yönünden farklılaştığını, bu doğrultuda “erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre İnternet bağımlılığı düzeylerinin yüksek olduğunu” tespit etmişlerdir. Bu sonuçları destekler nitelikte bir başka araştırmada da erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre İnternet bağımlılığı olma riskleri daha fazla olarak tespit edilmiştir (Taylan ve Işık, 2015). Gökçearslan ve Günbatar (2012) da araştırmalarında erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre İnternet bağımlılık düzeylerinin yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Oktan (2015) araştırmasında problemlili İnternet kullanımında kadınların daha az puan yüzdesine sahip olduklarını tespit etmiştir. Ünver ve Koç (2017)'un araştırma sonuçlarının da bu doğrultuda olduğu görülmektedir. Cinsiyet değişkeninin İnternet bağımlılığına etkisini gösteren bu çalışmaların sonuçlarının benzer olması, bu durumun nedenlerinin araştırılmasını gerektirmektedir. Balcı ve Gülnar (2009) ise araştırma sonuçlarına göre katılımcıların %51,6'sının “problemlili İnternet kullanıcısı” olduğunu belirtmektedirler. Araştırmanın yapıldığı dönem ile günümüz arasında İnternetin kullanım yönünden yaygınlaştığı düşünüldüğünde bu durumun İnternet kullanıcılarını da oransal olarak etkileyebilecek nitelikte olduğu düşünülebilir. Bu konudaki TÜİK verileri bir yıl içinde dahi İnternet kullanım oranlarında oluşan belirgin değişimi göstermesi açısından önemlidir. İlgili verilere göre 2017

yılında Türkiye’de İnternet kullanım oranı %66,8 iken bu oran 2018 yılında %72,9 olarak tespit edilmiştir (TÜİK, 2018). Bu veriler İnternetin kullanım yönünden yaygınlaşması ve doğru orantılı olarak bireyleri etkileyebilmesi açısından önemlidir. Öğrencilerin İnterneti güvenli kullanmalarında ailenin de etkisi bulunmaktadır. Bu konudaki araştırmalarda Ayas ve Horzum (2013) çocukların İnternet bağımlılıklarına “ihmkâr İnternet tutumuna sahip olan ailelerin” etkisinin bulunduğunu belirtmektedirler. Kayri ve Günüş (2016) öğrencilerin İnternet bağımlılığı konusuna sosyoekonomik düzey değişkeni açısından yaklaşmışlardır. Bu araştırmada “sosyoekonomik düzeyi yüksek olan ailelerin çocuklarının İnternet bağımlısı olma ihtimallerinin daha fazla” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kişisel bir bilgisayara sahip olmanın öğrencilerin İnternet bağımlısı olma olasılıklarını artırdığına yönelik çalışmalar bulunmaktadır (Yılmazsoy ve Kahraman, 2017). Gökçearslan ve Seferoğlu (2016) da öğrencilerin kişisel alanda bilgisayar kullanımları konusunda ailelerin rolüne dikkat çekmekte ve bu doğrultuda ailelerin bilgi sahibi olmasının önemine değinmektedirler. Eğitim fakültesi öğrencilerinin İnternet kullanım durumlarının incelendiği bir başka araştırmada ise öğrencilerin İnterneti “ders, ödev, araştırma yapmak, haberleşme, mesaj göndermek/almak ve eğlence amaçlı kullandıkları” belirtilmektedir (Şahin, Aydın ve Balay, 2016). Sıralanan araştırmalar değerlendirildiğinde öğrencilerin İnternet kullanımları ve İnternet bağımlılıkları konusunda birçok etkenin bulunduğu görülmektedir. Öğrencilerin, İnterneti ve buna bağlı uygulamaları kullanımlarında eğitsel yönden faydanın sağlanabilmesi göz ardı edilmemesi gereken bir konudur. Bu konuda Yalçınalp ve Aşkar (2003) öğrencilerin İnternet vasıtasıyla bilgiye erişimlerinde, bilgi arama tarzlarının ve bilgiye ulaşma stratejilerinin önemli olduğunu belirtirler. Benzer bir başka çalışmada da İnternette “bilgi arama stratejilerinin bilgi arama tarzları ile ilişkili olduğu” sonucuna ulaşılmıştır (Çelen ve Seferoğlu, 2017). Bu niteliklerin kazanılmasında ise okulun rolünün önemli olduğu bilinmektedir. Bu durum İnternet kullanımı konusunda etkin şekilde verimli olunabilmesi için okul, aile, öğrenci gibi unsurların iletişim ve işbirliği içinde olmalarını gerektirmektedir.

Kestel ve Aybıyık’ın (2016) araştırmalarına göre öğrenciler siber zorbalığa en yüksek oranda sosyal ağlarda maruz kalmaktadırlar. Araştırmacılara göre sanal ortamdaki bu olumsuzluk gerçek yaşama da yansıtılabilmekte ve etkisini burada da sürdürebilmektedir. Ayrıca araştırmacılar bu türlü olumsuzluklara maruz kalan bireylerin, bu durumları korku, utanma gibi sebeplerden dolayı ailelerinden gizledikleri de tespit etmişlerdir.

Yapılan bu araştırmanın amacı İnternetin eğitsel amaçlar doğrultusunda kullanılması üzerine yapılan araştırmaların analiz edilmesidir. Bu çalışmanın araştırma soruları şunlardır:

1. İnternet ve sosyal medya eğitsel amaçlar doğrultusunda kullanılmakta mıdır?
2. İnternet kullanımının eğitsel açılarından değerlendirilmesinde hangi konular ön plana çıkmaktadır?
3. İnternet kullanımının öğrenciler ve öğretmenler üzerindeki etkileri nelerdir?

Yöntem

Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasının kullanıldığı bu çalışmanın evrenini İnternetin eğitsel amaçlar doğrultusunda kullanılmasına yönelik araştırmalar oluşturmuştur. Nitel araştırma yöntemlerinde sıklıkla kullanılan bu yöntemi –durum çalışmasını- Aytaçlı (2012, s. 9) “Durum çalışmaları özellikle program değerlendirme araştırmalarında kullanılması çok uygun olmakla birlikte derinlemesine veri gerektiren diğer tüm araştırma konularında da verim sağlayacaktır.” şeklinde açıklamaktadır. Bu durum araştırmada İnternetin eğitsel amaçlar

doğrultusunda kullanımına yönelik detaylı verilere ulaşılmasında araştırmacıya katkı sağlamıştır.

Araştırmanın Örnekleme

Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. İnternetin eğitsel amaçlar doğrultusunda kullanımı üzerine yapılan araştırmalar arasından lisansüstü tezler örneklem olarak belirlenmiştir. Lisansüstü tezlere ulaşılmasında Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezinden faydalanılmıştır. Yapılan incelemelerde araştırma konusu ile ilgili olduğu tespit edilen 40 lisansüstü tez tespit edilmiştir. Bu tezlerden araştırmanın kapsamı ile uyumlu olduğu belirlenen 10 lisansüstü tez incelenmiştir. İncelenen bu tezlerin tamamı yüksek lisans tezidir. Araştırmada incelenen tezlere ait bilgiler şu şekildedir:

1. Aslan, G. (2017). Ortaokul öğrencilerinin sosyal medya kullanım alışkanlıklarına yönelik bir inceleme (Yüksek lisans tezi).
2. Bedir, A. (2016). Sosyal medya kullanımının üniversite öğrencilerinin akademik başarılarına ve tutumlarına etkisi (Yüksek lisans tezi).
3. Durdu, A. (2019). Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları ve akademik erteleme davranışlarının incelenmesi (Yüksek lisans tezi).
4. Günaydın, S. (2017). Öğretmenlerin sosyal medya kullanım endişeleri ve farkındalıkları (Yüksek lisans tezi).
5. Güney, B. (2018). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımının medya okuryazarlık düzeyinde farklı değişkenler açısından incelenmesi (Yüksek lisans tezi).
6. Gürültü, E. (2016). Lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları ve akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi).
7. Mansuroğlu, S. (2019). Sosyal medya imajlarının 16-24 yaş arası işitme engelli lise öğrencilerinin sanatsal yaratımlarına etkisi (Yüksek lisans tezi).
8. Mentşe, M. (2013). Sosyal medya ortam ve araçlarının eğitimde kullanımına ilişkin okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşleri (Yüksek lisans tezi).
9. Sezer, M. (2019). Lise 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin mesleki olgunlukları ile İnternet kullanım amaçları, sosyal medya tutumları ve medya okuryazarlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi).
10. Tunç, Ü. (2017). Eğitsel bilgisayar oyunlarının benimsenmesinde sosyal medya etkisi (Yüksek lisans tezi).

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Elde edilen veriler doküman analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Yıldırım (1999) bu analiz yönteminin eğitim araştırmacılarına bilgi toplama yönünden önemli avantajlar sağladığını belirtir. Bu çalışmada lisansüstü tezlerden elde edilen veriler ile alandaki diğer akademik çalışmaların içerikleri bir arada toplanarak değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda İnternetin eğitsel amaçlı kullanımında ortaya çıkan konuların tespit edilmesi hedeflenmiştir.

Bulgular

Günümüzde etkin olarak kullanıma sunulan İnternet medyasının tetiklediği bir alanda sosyal medya üzerinde olmuştur. Sosyal medya öğrencilerin eğitsel nitelikli kullanımı üzerine gün geçtikçe önemi artmaktadır.

Sosyal medya ülkemiz insanları açısından düşünüldüğünde her kesime hitap eden bir iletişim aracı olarak göze çarpmaktadır. Hem kadın nüfusun hem de erkek nüfusun belli bir kesiminin aktif olarak kullandığı görülmektedir. Orta yaş ve üzeri insanlarımızda daha çok facebook bir sosyal medya aracı olarak kullanılırken genç nüfus yoğunlukla instagram'ı bir sosyal medya aracı olarak kullanmaktadır. Her iki sosyal medya aracını eğitsel olarak değerlendirdiğimizde instagramın daha çok görsel olarak eğitime destek verdiğini görebiliriz. Özellikle dil öğretiminde kelime bilgisi ile ilgili oluşturulmuş hesaplar bulunmaktadır. Böylece kullanan daha doğrusu ilgilenen insanlar bir eğitim aracı olarak bu sosyal medya araçlarını kullanabilirler.

Facebooka eğitsel olarak bakıldığında toplanan öğrenci grupları üzerinden bilgi paylaşımı yapmanın olumlu sonuçları gösterilebilir. Özellikle okul gibi kurumların facebook hesabı üzerinden yaptıkları duyurular okul resmi web sitelerine oranla daha geniş alanlara yayılabilmektedir. Her iki sosyal medya aracının da milyonlarca üyesinin olduğu göz önüne alındığında eğitsel bir araç olarak kullanılmaması düşünülemez.

Teknoloji çağında insanların cep telefonu kullanımı git gide artmaktadır. Her geçen gün insanlar bunu için daha fazla vakit geçirmektedirler. Cep telefonu kullanım sürelerini göz önüne aldığımızda en çok vakit ayrılan alanın oyunlar haricinde sosyal medya uygulamalarının olduğu göze çarpmaktadır. İnsanların her yer her zaman aktif olarak yanında buldukları mobil cihazlarındaki bu sosyal medya uygulamaları eğitsel açıdan kullanmak için dönüştürülebilirler.

Cinsiyet açısından bir değerlendirme yapılırsa kadınların erkeklere oranla facebooku sosyal ilişkiler anlamında daha fazla kullandığı öne çıkmaktadır. Öğrencilerin facebook sosyal medyasını kullanımın amacı yaşa göre değişiklik gösteren bir durum oluşturmaktadır. Ayrıca kullanım amaçları açısından değerlendirildiğinde öğrenim düzeylerine göre farklılıklar ortaya çıkabilmektedir. Facebook sosyal medyasını kullanım süresi açısından değerlendirdiğimizde sürekli İnterneti olanları olmayanlara göre daha fazla süre geçirdikleri ortaya çıkmaktadır. Kullanılan cihazlara bakıldığında ise tablet, akıllı telefon veya bilgisayar olduğu görülmektedir. Bu nokta bilgisayar sadece sosyal iletişim manasında kullanılırken tablet ve telefonun eğitsel manada kullanımı yönüne çekilebilir (Yılmazsoy, 2018).

Sosyal medya uygulamaları içerisinde yer alan oyun uygulamaların da ayrı bir yeri bulunmaktadır. Bu oyunlar kullanıcılar tarafında vakit geçirilen aktiviteler olarak göze çarpmaktadır. Oyunla öğretimin lisans düzeyinde eğitsel açıdan derse ilgiyi artırdığı görülmüştür. Bundan dolayı facebook sosyal medyası üzerindeki eğitsel oyunların sayısının artması öğrenme faaliyetlerin hızlanması açısından önemli olabilir (Tunç, 2017). Lise öğrencileri açısından sosyal medya bağlılıklarına bakılırsa orta düzey bir bağlılık göstermektedir. Ayrıca ortaya çıkan bu bağlılık cinsiyete göre değişim göstermemektedir. Bundan dolayı orta öğretim düzeyindeki öğrenciler için sosyal medya uygulamaları üzerinden eğitsel amaçlı içerik geliştirilmesine yoğunlaşmakta fayda vardır. Öğrenciler tarafından kullanılan bu büyük zaman diliminin değerlendirilmesi açısından faydalı olacaktır (Gürültü, 2016).

Sosyal medya uygulamaları lise öğrencileri tarafından daha çok sosyal iletişim kurma platformu olarak kullanılmaktadır. Özellikle facebook ve instagram noktasında baktığımızda iki platformda da durumun farklı olmadığı görülmektedir. Öğrencilerin herhangi bir sayfa

paylaşımını beğenmek için içeriğini dikkate aldığı göze çarpmaktadır. Yani eğitim vermeye çalıştığımız grubun ihtiyacına uygun içerikler yaratıldığında bunlarla ilgilenebileceği çıkarımına varılabilir (Aslan, 2017). Lise öğrencileri arasında en çok kullanılan sosyal medya uygulaması instagram olarak öne çıkmaktadır. İnternet kullanımı açısından bakıldığında ise sosyalleşme amacıyla kullanılıyor çıkarımında bulunabilir (Sezer, 2019).

Öğretmenlere sosyal medya uygulamalarını kullanmaları açısından bakıldığında iki grubun ortaya çıktığı görülebilir. Öğrencilerdeki gibi sosyalleşme adına çok kullanıldığı söylenemez. Ayrıca yapılan paylaşımlar ve takip edilen gruplar ve sayfalar açısından dikkat edilmektedir. Bazı öğretmenler ise sosyal medya uygulamalarını kullanmaktan kaçınmaktadır (Günaydın, 2017). Öğrenciler ve öğretmenler açısından sosyal medya kullanım yaygınlığını karşılaştırırsak öğretmenlerin bu konuda daha çekingen olduğu sonucuna varılabilir. Öğretmenlerin sosyal medya uygulamalarında öğrencileri ile iletişimde bulunması çocuğun gelişimini incelemesi ve takip etmesi açısından önemli olabilir. Bu tür uygulamalarda öğrencilerine eğitsel amaçlı içerik öğretmenler tarafından üretilirse öğrencilerin sosyal medya kullanımları sadece sosyalleşme noktası olarak kalmaz eğitsel bir boyut da alabilir.

İşitme engelli eğitimleri için eğitim materyali geliştirmek önemli bir konu olarak göze çarpmaktadır. Eğitim sisteminin sözel dil tabanlı bir sistem olduğu göz önüne alınırsa bu durum içerisinde bulunan öğrencilerin eğitiminde zorluklar ortaya çıkacaktır. Bu durumdaki öğrencilerin eğitimi için sosyal medya araçları etkili bir şekilde kullanılabilir. Platform üzerinde eğitsel amaçlara uygun içeriklerin paylaşımıyla eğitime hız kazandırılabilir (Mansuroğlu, 2019).

Ortaokul öğrencileri açısından sosyal medya bağımlılığının orta düzeyde olduğu söylenebilir. Özellikle 7 ve 8. sınıf öğrencileri için geçerli bir durum oluşturmaktadır. Bu düzeydeki öğrenciler sosyal medya uygulamalarını takip etmesiyle anne ve baba eğitim düzeyi arasında ilgi olmadığı görülmektedir. Aynı lise öğrencilerinde olduğu gibi bu grupta da sosyalleşme açısından kullanıldığı sonucuna varılabilir (Durdu, 2019). Üniversite öğrencileri açısından bakıldığında sosyal medyan en çok gündem takip etmek adına kullanılmaktadır. Fotoğraf paylaşma ve sohbet etmek amaçları ise ikinci planda kalmaktadır (Bedir, 2016). Tabii ki burada facebook için bu kanının doğru olduğu görülebilir. Instagram açısından bakıldığında fotoğraf paylaşmak daha önemli olmaktadır. Sosyal medya uygulamalarının öğrenciler tarafından eğitsel açıdan etkili kullanımı adına seminerler verilebilir. Verilen bu seminerler neticesinde öğrenciler bu uygulamaların işlevini daha net kavrayacaklardır. Böylece öğrenciler tarafında eğitsel anlamda daha etkili kullanılabilir (Bedir, 2016).

Öğretmenlerin sosyal medya kullanım oranları mesleki tecrübe süreleri artıkça azalma gösterebilmektedir. Mesleğe yeni başlamış öğretmenler gelişen ve değişen İnternet teknolojileri ve sosyal medya uygulamalarına daha aşina olmaktadır. Fakat iş yoğunluğundan kaynaklı olarak yeterince vakit ayırlanamamaktadır. 5 yıl üzerindeki kıdemli öğretmenlerde ise sosyal medya uygulamalarında hesap bulunması daha çok olmaktadır (Menteşe, 2013). Sosyal medya uygulamalarının yönetici ve öğretmenler tarafından eğitsel olarak kullanılması öğrencileri eğitim süreçleri boyunca daha aktif olarak okula bağlayacak bir araç haline getirebilir. Menteşe'ye (2013) göre ders materyallerinin her yerde açık olduğu, geleneksel eğitim yöntemlerinin değiştiği, eğitim ile ilgili geri bildirim daha hızlı olması sağlanabilir. Güney (2018)'in araştırmasında sosyal bilgiler öğretmen adayları arasından yapılan çalışmada her iki adaydan birinin haftada 20 saatten fazla İnternet medyasını kullandığı ortaya çıkmıştır. Bu durumdaki öğretmen adaylarının İnternetin getirdiği sosyal medya araçları üzerinde gelişmeleri takip etmesi öğrencilere eğitsel açıdan fayda sağlayabilecektir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada İnternetin ve sosyal medyanın eğitsel amaçlı kullanımı konulu literatürdeki çalışmalar incelenmiştir. Bu doğrultuda araştırmacıların öne çıkan bazı tespitlerinden örnekler sıralanabilir. İlk olarak Şahin ve Gülnar'ın (2016) araştırma sonuçlarına göre üniversite öğrencileri, İnterneti genelde iletişim kurma ve eğlenbilme amacıyla kullandıklarını belirtmektedir. Yine araştırma grubunu üniversite öğrencilerinin oluşturduğu benzer bir çalışmada Koçer (2012) ise “öğrencilerin İnterneti en çok bilgilenmek ve araştırma yapmak, sosyal medya sitelerine erişmek ve haberleri/gelişmeleri takip etmek” amacıyla kullandıkları sonucuna ulaşmıştır. Koçer (2012) ayrıca öğrencilerin genelinin İnternete bağlandıkları zamanlarda sosyal medya sitelerini de en az bir kez ziyaret ettiklerini tespit etmiştir. İnternet kullanımının giderek farklılaştığı görülmektedir. Özellikle sosyal medya uygulamalarının toplumda ve dolaylı olarak öğrenciler arasında da yaygınlaştığı bilinen bir durumdur. Bu konuda yapılan çalışmalar incelendiğinde sosyal medya uygulamalarına eğitsel nitelik kazandırılmasının bireysel ve toplumsal anlamda etkili olacağı belirtilmektedir (Uça Güneş, 2016). Bu sonuçlar bireylerin İnterneti kullanım amaçlarının belirlenmesine katkı sağlayacak niteliktedir.

Fidan (2019) İnternetin Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılabilirliği konusundaki araştırmada İnternetin ve İnternet tabanlı medya uygulamalarının öğrencilerin Türkçe kelimeler öğrenmelerine katkıda bulunduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu durum İnternetin diğer kullanım amaçlarının yanı sıra öğrenme amaçlı kullanıldığında da etkili olabileceğini göstermektedir. Ayrıca doğrudan öğrenim amaçlı kullanılsa dahi dil eğitiminde İnternet karşılıklı etkileşim gibi çeşitli etkilerden dolayı bireylerde gizil öğrenmeyi sağlayabilmektedir. Yalçınalp ve Aşkar (2003) öğrencilerin İnternet vasıtasıyla bilgiye erişimlerinde, bilgi arama tarzlarının ve bilgiye ulaşma stratejilerinin önemli olduğunu belirtirler.

Yapılan bu araştırma sonuçları şu şekilde özetlenebilir:

1. Erkek öğrenciler kız öğrencilere göre İnternete daha çok bağımlıdır.
2. İnternete bağımlılık imkânlar doğrultusunda artmaktadır.
3. Sosyal medyanın eğitsel açıdan kullanımına yönelik çalışmalar gereklidir.
4. Yapılan araştırmaların geneline bakıldığında bağımlılık üzerine çalışmalar yapıldığı tespit edilmiştir.
5. Sosyal medyada popüler olan platformlar dönemsel açıdan değişken bir yapıdadır.
6. İnsanların sosyal medyaya yönelim istekleri yazı okumandan ziyade yaptıklarını kanıtlayacak olan resim paylaşan mecralara doğru kaymıştır.
7. İnternete erişim aracının ve amacının giderek sosyal medya uygulamaları doğrultusunda şekillendiği belirlenmiştir.

Günümüzde sosyal medyanın yoğun olarak kullanıldığı bu platformlar için içerik üretecek çalışmaların artması gerekmektedir. Yapılan bu çalışmalar ile dil eğitim ve uzaktan öğretim konusunda çalışmaların etkinliği artırabilir. Uzaktan eğitim programlarının git gide arttığı bu dönemde insanların vakit geçirmek için, eğlenmek için kullandıkları bu tür mecraların eğitim için de kullanılması büyük önem arz edecektir.

Kaynaklar

- Aslan, G. (2017). *Ortaokul öğrencilerinin sosyal medya kullanım alışkanlıklarına yönelik bir inceleme* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Ayas, T. ve Horzum, M. B. (2013). İlköğretim öğrencilerinin İnternet bağımlılığı ve aile İnternet tutumu. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(39), 46-57.
- Aytaçlı, B. (2012). Durum çalışmasına ayrıntılı bir bakış. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 1-9.
- Balcı, Ş. ve Gülnar, B. (2009). Üniversite öğrencileri arasında İnternet bağımlılığı ve İnternet bağımlılarının profili. *Selçuk İletişim*, 6(1), 5-22.
- Çakır Balta, Ö. ve Horzum, M. (2008). Web tabanlı öğretim ortamındaki öğrencilerin İnternet bağımlılığını etkileyen faktörler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41(1), 187-205. doi: 10.1501/Egifak_0000000214
- Bedir, A. (2016). *Sosyal medya kullanımının üniversite öğrencilerinin akademik başarılarına ve tutumlarına etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Cengizhan, C. (2005). Öğrencilerin bilgisayar ve İnternet kullanımında yeni bir boyut: "İnternet bağımlılığı". M.Ü. *Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22, 83-98.
- Çakır Balta, Ö., Horzum, M. B. (2008). Web tabanlı öğretim ortamındaki öğrencilerin İnternet bağımlılığını etkileyen faktörler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41(1), 187-205.
- Çelen, F. K. ve Seferoğlu, S. S. (2017). İnternet ortamında öğrencilerin bilgi arama biçimleri, s. stratejiler, tarzlar, tutumlar, gözlemler ve sorunlarla ilgili bir değerlendirme. Ö. Demirel ve S. Dinçer (Ed.) içinde *Eğitim Bilimlerinde Yenilik ve Nitelik Arayışı* (2. Baskı) (69. Bölüm, 1147-1160). Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.
- Durdu, A. (2019). *Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları ve akademik erteleme davranışlarının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Toros Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Fidan, M. (2019). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde İnternetin kullanılabilirliği üzerine bir araştırma. *Turkish Studies Educational Sciences*, 14(3), 565-578.
- Gökçearslan, Ş. ve Günbatır, M. S. (2012). Ortaöğretim öğrencilerinde İnternet bağımlılığı. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 2(2), 10-24.
- Gökçearslan, Ş. ve Seferoğlu, S. S. (2016). Ortaokul öğrencilerinin İnternet kullanım biçimleri, s. riskli davranışlar ve fırsatlar. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(1), 383-404.
- Günaydın, S. (2017). *Öğretmenlerin sosyal medya kullanım endişeleri ve farkındalıkları* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Güney, B. (2018). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımlarının medya okuryazarlık düzeyinde farklı değişkenler açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Gürültü, E. (2016). *Lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları ve akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kayrı, M. ve Günüç, S. (2016). Yüksek ve düşük sosyoekonomik koşullara sahip öğrencilerin İnternet bağımlılığı açısından karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *Addicta: The Turkish Journal On Addictions*, 3(2), 165-183.

- Kestel, M. ve Akbıyık, C. (2016). Siber zorbalığın öğrencilerin akademik, sosyal ve duygusal durumları üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(3), 844-859.
- Koçer, M. (2012). Erciyes üniversitesi öğrencilerinin İnternet ve sosyal medya kullanım alışkanlıkları. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 18, 70-85.
- Mansuroğlu, S. (2019). *Sosyal medya imajlarının 16-24 yaş arası işitme engelli lise öğrencilerinin sanatsal yaratımlarına etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Menteşe, M. (2013). *Sosyal medya ortam ve araçlarının eğitimde kullanımına ilişkin okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Oktan, V. (2015). Üniversite öğrencilerinde problemlı İnternet kullanımı, yalnızlık ve algılanan sosyal destek. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(1), 281-292.
- Sezer, M. (2019). *Lise 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin mesleki olgunlukları ile İnternet kullanım amaçları, sosyal medya tutumları ve medya okuryazarlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon.
- Şahin, M. ve Gülnar, B. (2016). İletişim korkusu ve İnternet kullanımı ilişkisi: Türkiye'deki üniversite öğrencileri arasında bir alan araştırması. *Selçuk İletişim*, 9(2), 5-26.
- Şahin, C., Aydın, D. ve Balay, R. (2016). Eğitim fakültesi öğrencilerinin eğitsel İnternet kullanımı ile İnternet bağımlılıklarının incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (Kefad)*, 17(1),481-497.
- Taylan, H. H. ve Işık, M. (2015). Sakarya'da ortaokul ve lise öğrencilerinde İnternet bağımlılığı. *Turkish Studies*. 10(6), 855-874.
- Türk Dil Kurumu (TDK) (2019). Genel ağ. Erişim adresi, <https://sozluk.gov.tr/>
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) (2018). *Hanehalkı bilişim teknolojileri kullanımı araştırması*, <http://www.TÜİK.gov.tr/prehaberbultenleri.do?id=27819>
- Tunç, Ü. (2017). *Eğitsel bilgisayar oyunlarının benimsenmesinde sosyal medya etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Uça Güneş, P. (2016). Toplumsal değişim, teknoloji ve eğitim ilişkisinde sosyal ağların yeri. *AUAd*, 2(2), 191- 206.
- Ünver, H. ve Koç, Z. (2017). Siber zorbalık ile problemlı İnternet kullanımı ve riskli İnternet davranışı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(2), 117-140.
- Yalçınalp, S. ve Aşkar, P. (2003). Öğrencilerin bilgi arama amacıyla İnternet'i kullanım biçimlerinin incelenmesi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*. 2(4). 100-107.
- Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 23(112), 7- 17.
- Yılmazsoy, B. ve Kahraman, M. (2017). Uzaktan eğitim öğrencilerinin İnternet bağımlılık düzeylerinin incelenmesi. *AUAd*, 3(4), 9-29.
- Yılmazsoy, B. (2018). *Eğitsel amaçlı sosyal medya kullanımı: Facebook örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Afyon.